

Pečarjeni trgovec sam polovil tihotapce

Gangsterski triki tihotapcev kokaina

Ljubljana, 16. oktobra.

Sredi in okrog Ljubljane se že nekaj dni dogajajo stvari, kakršne so nam znane samo iz najnovejših kriminalnih romanov. Bog ve, kako bi se zadeva končala, da ni v pravem trenutku zvedela za njo policija in z eno potezo preprečila nadaljnje žrtve.

'Uspešna' kupčija s kokainom

Sleparija s kokainom je znan star trik in ne pomenja tudi v Ljubljani nič novega. Še pred nekaj leti smo čitali o podobnem primeru tudi v Mariboru.

Kokain je užival v Ljubljani pred vojno kvečjemu kak degeneriran nemški oficir, med vojno pa je kokainomanija — kakor se imenuje s tujko strast za uživanje opojnega strupa — docela prenehala. Po vojni pa so zanesli to strast k nam ruski emigranti iz višjih slojev. Tudi med Slovenci se je ta strast razpasla in imamo celo ljudi v Ljubljani, ki žrtvujejo tudi najbolj potrebne stvari, samo da si morejo nabaviti nekaj gramov kokaina. Posledice kokaina so znane: razjeden nos, uničeno živčevje, oslabele možgani. Zaradi teh poraznih posledic je razpečanje kokaina najstrožje prepovedano, lekarnariji pa, ki ga smejo prodajati le na recepte, morajo imeti dokazila za vsak gram, kam so ga prodali. Ker si strastni uživalci kokaina tega ne morejo nabaviti v lekarnah, si ga skušajo nabaviti pri tihotapcih.

Tihotapci kokaina so navadno brezvestni ljudje. Dogajajo se primeri, da gre vtihotapljeni kokain skozi več rok. Ker je vsak gram zelo drag, primenljivo kokainu kakšne praške, da s tem količino »povečajo«.

Trgovec - žrtev dveh sleparjev

Včasih pa se dogodi, da prodana snov sploh ni kokain, marveč kokainu podoben prašek. Biti mora izredno spreten strokovnjak, da spozna, ali je kokain pristen ali ne. Navadno se trgovci zanešajo v takih primerih le na zavoje: če je na zavoj originalna štampiljka in če omoči ni pokvarjen, potem navadno verjamejo, da je v zavoju res kokain. Navadno se razpečava v srednji Evropi kokain neke švicarske trdnice.

Žrtev brezvestnih kokainskih prekupevalcev je postal te dni splošno znani ljubljanski trgovec I. C. Preiskava bo šele dognala, ali se je trgovec že dalje časa ukvarjal s takimi posli ali ne. O tem trgovcu je znano, da si je v razmeroma kratkem času pridobil precej premoženja. To so menda vedeli tudi tihotapci kokaina.

Pred kakimi desetimi dnevi sta se zgledala pri tem trgovcu dva sumljiva tipa. Ni nam še znano, ali jih je trgovec že od prej poznal ali je imel z njima kakke zveze. Dejstvo je, da sta ta dva tipa prinesla k trgovcu ovoj ter sta trdila, da je v njem kokain. Trgovec je natančno pregledal zavoj in se prepričal, da je originalen. Tudi o štampiljki ni ničesar dvomil. Potem se je začela kupčija. Tihotapca sta trgovcu vsiljevala zavoj s trditvijo, da je vreden kokain najmanj 70 do 80.000 Din. Onadva pa da zahtevata le 30.000 Din. Ko sta trgovcu predložila, kako lahko bo pri svojih zvezah spravil kokain v promet in koliko bo pri tem zaslužil, se je I. C. udal. Izplačal je 30.000 Din in tihotapca sta izginila.

Mesto kokaina - prašek

Malo je verjetno, da bi bil trgovec v tej stvari novinec. Kajti kmalu je razpečal precejšnje količine kokaina v manjših zavojčkih. Toda kako se je začudil, ko so mu odjemalci začeli zavojčke vračati, češ, da v njih ni kokaina, marveč čisto navaden prašek. Medtem se je trgovec tudi sam prepričal, da sta sleparska tihotapca ogoljufala. Svojim odjemalcem je moral vrniti denar ter je bil na ta način oskodoval skoraj za vsa kupnina. Njegov tako visoko preračunani »dobitek« se je končal torej s precejšnjim polomom. Razumljivo je, da je škripal od jeze: Policiji ni mogel ničesar prijaviti, ker bi v tem primeru tudi sam padel pod paragraf, sleparska tihotapca sta se ga

seveda izogibala in njima ni padlo na misel, da bi mu vrnila denar.

Kakor v gangsterskem filmu

Trgovec je v tej obupni jezi napravil in izvedel načrt, kakršne vidimo kvečjemu v kakšnem gangsterskem filmu, ki se odvija sredi ameriškega velenista: Zbral je nekaj svojih prijateljev, obenem pa najel nekaj cestnih postopačev ter z njimi zasledoval oba tihotapca, ki sta ga osleparila s kokainom. Ob neki ugodni priliki — bilo je sredi noči — je ta skupina napadla oba tihotapca. Z bliskovito naglico sta bila tihotapca zvezana, zamašili so jima iz previdnosti še usta in v naslednjem trenutku sta se že znašla v avtomobilu, ki je čakal pred hišo. Brez vsakega hrupa, zato pa s tem večjo naglico je avto dirjal skozi noč ven iz Ljubljane proti Gorenjski.

Na Sangradu

Na samotnem kraju blizu Cerkeļi stoji Sangrad, ki je last omenjenega trgovca. Pred tem gradom, oddaljenim od Ljubljane kakih 20 km, se je ustavil avto s čudno družbo. Toda tihotapca nista imela časa opazovati, kje sta in kaj bo z njima. Predno sta se mogla ganiti, sta se znašla v ječi, ki jo je nalašč za nju pripravil lastnik gradu. Tu se je potem začelo »izterjevanje«: Trgovec je najprej skušal z lepimi besedami dobiti od sleparjev nazaj denar. To je takoj spoznal, da sleparja nista imela pri sebi skoraj behiča. Zato je skušal iz njiju izsiliti, da bi povedala, kje je denar. Očitno pa sleparja denarja nista več imela, ker bi se v tem primeru gotovo ne dala trpinčiti. Začele so namreč padati po njima batine... Vse skupaj ni nič pomagalo in trgovce se je vrnil v Ljubljano. Jetnika pa je pustil brez hrane in pod dobro stražo na Sangradu.

Alarm na policiji

Bogšigavci, kako so prišli podatki o dogodivščinah na Sangradu na uho ljubljanski policiji. Dejstvo je, da se je pred Sangradom pojavil policijski avto in predno je utegnil kodo kaj ukreniti, sta se oba tihotapca obenem s svojimi »čuvarji« znašla v rokah policijskih agentov. Potem je sledilo, kakor vedno: policijski avto je zdrdral proti Ljubljani, na policiji pa so se začela zasliševanja. Zapor na Sangradu so akterji te afera zamenjali z zapori na policiji.

Kje je trgovec?

Kakor rečeno, se je trgovec iz Sangrada vrnil v Ljubljano, tako, da policiji, ko je prišla na Sangrad, ni padel v roke. Jasno je, da je imela policija velik interes na tem, da uлови tega trgovca. Zato je z največjo naglico takoj po aretacijah v Sangradu zdirjala in trgovčevu stanovanje. Na vse začudenje pa trgovca ni našla doma. Pri hišni preiskavi je dobila policija precej materiala za svoje nadaljnje postopanje. O trgovcu pa se ni vedelo, ali je pobegnil, ali pa je še vedno mislil, da njegovi ujetniki čakajo še nadaljnje usode na Sangradu. Včerajšnji dopoldne pa je dokazal, da trgovec najbrž še ni nič vedel o intervenciji policije.

Arencija sredi Ljubljane

Najbrž se trgovec I. C. niti malo ni zavedal, kako se zožuje mreža okoli njega. Nič hudega slušal je včeraj dopoldne šel po poslih v neko znano ljubljansko restavracijo. Na vrtu te restavracije gradijo kegljišče.

Ko je hotel trgovec stopiti proti vrtu, sta pristopila k njemu dva detektiva in stvar je potekla brez vsake najmanjše pozornosti. Niti najbližji niso videli, da je trgovec odšel v spremstvu dveh gospodov...

Očitno imajo na policiji s to zadevo sedaj ogromno posla. V afero je vpleteno veliko število ljudi in med njimi večina višjih slojev, ker je kokain razširjen itak samo med premožnejšimi ljudmi, ki si ga lahko za drag denar nabavijo. Tako po načinu, kako se je stvar izvedela, kakor tudi po svojem obsegu, je to gotovo eden najzanimivejših zakulisnih dogodkov ljubljanskega življenja, kar smo jih imeli v zadnjih letih.

JNS, Četniki, „Svoboda“

15. oktobra 1933

Ogledalo ljudi, ki danes tulijo o terorju

Kako so se leta 1933. pripravljale one zloglasne občinske volitve, ki ne bodo tako hitro izbrisane iz spomina poštenih Slovencev, gotovo še niso pozabili tudi tisti, ki so si s svojimi »nepriestranskimi« delovanjem na odločilnih mestih pridobili toliko zaslug, da jim danes ne preostaja ničesar drugega več, kakor le to, da v svoji labodnici umirajoče JNS opevajo svojo »slavno« zgodovino, ki je vsekar utisnila neizbrisljivo žig sramote na njihovo »široko« čelo. Slavna in zanje vsekar nečastna je zapuščina raznih letakov, dopisov in pozivov vseh vrst, v katerih ti ljudje s ponosom nadevajo sebi celo ime »četastev« in so se pod to firmo uredili v bojno vrsto proti slovenskemu poštenju.

Lep primer, kako so nastopali za prosep slovenskih občin, na katerih čelo so stremeli postaviti le svoje batinaše, bo gotovo odkril tale slavni dopis iz Male Nedelje na sresko organizacijo v Ljutomeru ob »svobodnih« volitvah JNS leta 1933:

Sreskemu tajništvu JNS

v Ljutomeru.

Jvljam imena akcijskih četašev za dan 15. oktobra:

1. Bohanec Franc, posestnik v Bučkoveh.
2. Lipša Alojz, posestnik v Drakovcih.
3. Malek Vinko, posestnik v Drakovcih.
4. Krajnc Matevž, posest. sin v Precetincih.
5. Horvat Franc, posest. sin v Moravcih.
6. Karba Franc, posest. sin v Mali Nedelji (Bučkoveci).
7. Senčar Anton, posest. sin v Precetincih.
8. Stuhec Franc ml., pismonoša, Bučkoveci.
9. Stuhec Franc ml., sodar, Kuršenci.

Obenem javljam imena nasprotnikov, ki imajo kako podporo ali so javni dobavitelji:

1. Sobočan Štefan, pos. v Bučkoveh, ima subvencioniranega bika (kandidat).
2. Košar Anton, posest. v Bodislavcih, prejel državno podporo za vinograd (kandidat).

3. Rakuša Franc, posestnik v Sitarcvih, dobavitelj gramoza.
4. Budja Franc, posestnik v Radoslavcih 38, dobavitelj gramoza.
5. Kolnik Martin, posestnik v Drakovcih, dobavitelj gramoza.
6. Koebec Tomaž, posestnik v Kuršenci in
7. Koebec Franc, pos. sin v Kuršenci, dobavitelj gramoza.

Od upokojencev se je izrazil Petek Jožef, vpok. orožnik v Bučkoveh, da se ne bo udeležil volitev. Dobro bi bilo, da bi dobil cestar Postrak Franc v Moravcih nalog za agitacijo in za udeležbo pri volitvah. Je namreč hud klerikalec. Prosimo za prepis predlagateljev na nasprotni listi, ker tukaj tega nismo mogli zvedeti. Zupnik tudi po nalogu sreskega načelstva tega ni hotel storiti. Najbolje bi bilo, da mu pošlje sresko načelstvo kurirja na njegove stroške.

Za shod v petek zvečer ob 8. uri se pripravljamo. Prosimo, da pride s tov. Lukačičem tudi gospod sreski načelnik. Gasilci naj bi po društvi dobili potrebna navodila. Člane Sokolske čete skličemo danes posebej. Zdravo!

Ivan Čeh.

Mala Nedelja, 11. 10. 1933.

General Tomič v Ljubljani

Ljubljana, 16. okt.

Z današnjim dopoldanskim brzovlakom je prispel v Ljubljano novo imenovani poveljnik dravske divizije general Tomič. G. generala je sprejelo na kolodvoru višje častništvo ljubljanske divizijske oblasti.

Ze predvčeršnjim pa je prispel v Ljubljano tudi poveljnik dravskega žandarmerijskega polka, gospod polkovnik Barle.

Ljubljanska drama:

„Konjeniška patrola“

Zgoraj: Češkoslovaški vojak Soukup (Jan); boljševiški komisar Tojažny (Skrbinšek) in ujetnik Mužik (Bratina).

Ljubljana, 16. oktobra.

Snoči je dramsko gledališče uprizorilo kot premiero Langerjevo »Konjeniško patrolo«. Fr. Langer, češki dramatik, je našemu občinstvu poznam že po treh svojih delih: »Kamela skozi uho šivance«, »Periferijac« in »Spreobrnitev Ferdiša Pistorca«. Langer je moderni češki dramatik, ki poleg Čapka in Wernerja uživa na odru največ slovesa doma in v tujini. Njegovo knjižno delo se deli v predvojno in povojno dobo, v kateri je dosegel svoj višek. Sam je bil v ruskem ujetništvu. Kjer se je pridružil češkoslovaškim revolucionarjem, ki so se pričeli boriti za svobodo svojega naroda. S češkimi legijami je pisatelj pretrpel vse napore ob umiku preko Sibirije v osvobodeno domovino. Iz te dobe izvira vprav zamisel »Konjeniške patrolce«. V slovenskem prevodu imamo še eno njegovo delo, knjigo »Pes druge čete«. Ze v njej Langer opisuje življenje čeških legionarjev. Isto snov je zajemal za svojo

Nevarna ožina na Starem trgu

Ljubljana 16. oktobra.

Včeraj dopoldne je prišlo na Starem trgu do karambola, ki bi pa lahko imel večje posledice, kot jih je sicer. Izmed vseh ljubljanskih ulic je menda za promet najbolj nevarna ta. Ozka je tako, da na nekaterih mestih ne moreta vzoredno peljati dve vozili. Zaradi tega pa ima stražnik, ki urejuje tu promet, težko nalogo.

Včeraj dopoldne okrog 10. ure je tam služboval stražnik dajal nekemu potrebna pojasnila blizu Čevljarskega mosta. Tedaj pa je v smeri proti Sv. Jakoba pripeljal Verličev tovorni avto. Z nasprotni strani pa tramvaj, ki ga je vodil Gregorij Rafael. Na malem ovinku pred Olupovo trgovino pa sta se vozili nenadoma srečali. Voznik tovornega avtomobila, ki je izjavil, da prihajajočega tramvaja ni videl, je sicer zavozil na pločnik pred Skočetovo cveličarno. Tramvaj pa se je, kolikor hitro se je pač mogel, ustavil in se le nekoliko zadel v tam stoječi avto. Poleg tega pa so se nekoliko prestrašili potniki, vendar hujšega ni bilo.

Pri tej priliki bi samo omenili, da bi se merodejni čimtelji mogo pobrigali za kakšno ugodno rešitev, kako naj se uredi promet na tem nevarnem mestu.

Vhod čez ograjo

Ljubljana, 15. oktobra.

Tam v neposrednji okolici Ljubljane je okrog nekaterih hiš z gosto in visoko ograjo iz bodeče žice, kolov, desk, železnih sulic itd. ograjen vrt. V teh hišah pogosto stanujejo skopuhi, ki imajo noč in dan zaprte vse dohode, da jih ne bi vznemirjali berači, brezposelni in drugi, njemu neprijetni obiskovalci. Dva metra visok plot je med njim in svetom; v miru hoče uživati pravice svojega stanovanja. Pa vendar prihajajo dnevno tudi s te hiše ljudje: mesar, pek, pismonoša in včasih še kdo. Vhod na dvorišče je seveda zaprt in pismonoša si ne more nič drugega, kakor da prepleza vsak dan ograjo. Enako delata pekovski in mesarski učenci. Včeraj se je pa zgodilo še nekaj bolj nezaslišanega: v hišo, kjer je tudi taka tulcev se boječa stranka, so klicali zdravnika — telefonično — k težko bolni ženski. Ubogi zdravnik, več kot pol ure je klical pri vhodu: »Prosim, pridite mi odprati! Halo, odprite mi!«, pa ga ni nihče slišal. Žena bolna, mož v službi, otroci majhni, služkinja se pa tudi od razburjenja ni spomnila na vrata. Ni zdravniku drugega ostalo, kakor da se je povzpel na plot, se pogljal in — rrrrr — hlače so dohile luknj! Ta hiša namreč pri vhodu tudi zvonca nima, hišnik pa stanuje v tretjem nadstropju na drugem delu stavbe. Ponujali so pismonoši ključ, pa ga je odklonil z motivacijo: »Kam pa pridem, če bom imel 150 ključev in bom v vsako ključavnico vse poskusil!« Ne bom več dostavljal pošte, ker ne morem niti na dvorišče, pa bo dobro! In pravi, da bo to napravil, ker ne gre več tako dalje.

K potovanju Gradjanskega na Angleško

Belgrad, 16. oktobra, m. Kakor znano, namerava zagrebški nogometni klub Gradjanski odpotovati na daljšo turnejo po Angleško. Ker je pa Gradjanski za izvedbo te turnee prevzel nase težke obveznosti, se je obrnil s prošnjo na BSK, v kateri prosi, da bi mu ta klub stavil na razpolago skoro polovico svojih igralcev za turnejo po Angleškem in Skotskem. Ker pa BSK sam odhaja dne 2. novembra na turnejo v Švico, prošnji Gradjanskega ni mogel ugoditi.

Požar na Dravskem polju

Sv. Marjeta na Drav. polju, 15. oktobra.

V noči od 12. do 13. okt. se je iz popolnoma neznane vzroka vnelo gospodarsko poslopje prevžitkarja in bivšega trgovca g. Skribe v Strgonju. Škoda znaša okrog 15.000. Uničen je zadnji del stavbe. Na sumu je zločinec maščevalec, kajti isto poslopje je lani pogorelo v prvem delu.

dramo »Zmagovalci«, ki tvori nekakšen prehod v njegovo najnovejšo dramo »Konjeniško patrolo«. Ko so jo uprizorili v Pragi, je žela silne uspehe. Češke kritike so soglašale v tem, da je »Konjeniška patrola« Langerjevo najboljšo delo in tudi najboljša legionarska drama. Pri predstavah so se vršile prave manifestacije avtorju in spominu padlih. Tako je drama postala Čehom zmagoslavna pesem o tovarištvu legionarjev. Beležimo o tem uspehu, da se bolj loči od »uspeha« pri nas.

Legionarska drama ali igra v treh dejanjih, kot jo pisatelj sam imenuje, nam prikazuje usodo izvidniške patrolce osmih vojakov. Po praski s sibirskimi partizani se zatečejo v kmečko koč, ki jim postane začasen dom, trdnjava in grob. Lastnik koč, njihov nasprotnik, jim ugonobi konje: tako so navezani na koč — in na svoje veliko tovarištvu. S seboj imajo že ranjenca, zaradi katerega so prav morali ostati v zavetju. Dva hitila po pomoč, tretji se sam napoti ponjo — po silnih naporih prinese on rešitev — samo enemu, vsi drugi so junakom padli. Niso padli v vabe agitatorja rdečih, niti v skušnjava, da bi kdorkoli izmed njih bil prej rešen gotove smrti. Borba njihovega junaštva v izkušnjavi je takorekoč glavna misel, konflikt vse drame. Do zadnjega moža vzdrže borbo z rdečimi, ki se bližajo korak za korakom. V očeh jim je daljni, svetli, svobodni dom. V življenje se vrne od njih le eden, ki naj bo pomnik vseh grozot, a obenem glasnik lepše dobe.

Vsebinska je enostavna, na odru, ki predstavlja ves čas isto sceno v koči, so same moške vloge, zato je delo na dramskih učinkih preprosto in vpliva dolgočasno. Dejanje se v prvem delu dvigne do svoje višine, se lepo zaokroži, a v nadaljnjih dveh delih se nekako razvleče. Tudi je preveč deklarativno v tako nevarnem trenutku, kot je spopad. Seveda je pa treba za take stvari skrbeti za režiserske strani, saj je v ostalem Langer znan kot spreten tehnik, ki prinaša na oder žive ljudi. Pač pa ima drama lepih čustvenih in tudi miselnih globokih mest. To bo pri nas morda njen edini uspeh.

Legionarje so nam podali: Matejka (Levar), Kalaš (Potokar), Soukup (Jan), Sidl (Jeraman), Hašek (Sancin), Valenta (Lipah), Nedbal (Drenovec), Strnad (Pianeky); Rusa Tajožnega pa Skrbinišek, starejšega ujetnika Bratina, mlajšega ujetnika Veber, Mužika Plut. Dramo je zrežiral Br. Kreft, in-sceniral inž. E. Franz. »Patrolo« je prevedel Urbančič. —ps—

V Hočah grade blagovni kolodvor

Hoče, 15. oktobra.

Ze pred leti se je začela realizirati želja Hoč in okolice, ki so si želeli poleg osebnega še blagovni kolodvor. Prihaja v poštev 12 velikih vasi iz bližnje okolice ter nekaj tovarn, posebno impregirnica žel. pragov in telefonskih drogov. Z Dravskega polja se izvažajo mnogo krompirja in s Pohorja lesa. Kmetje, ki bi jim ta kolodvor bil v korist, so takoj obljubili mnogo voženj in potreben les za stavbo — brezplačno. Z delom se je že pričelo. Napravili so na zapadni strani širok nasip, položili nanj tračnice, ki pa še niso zvezane z glavnimi tirji, pripeljali večjo količino apna in gramoza. Sedaj pa vse že dalje časa počiva in je videti, da potrebnega kolodvora za blago ne bo še kmalu.

Plinski napadi na Lendavo

Dolnja Lendava, 14. oktobra.

Dne 13. oktobra so vojaške oblasti izvršile poizkusni napad na Lendavo. Reklo se je, da bodo priletela tudi letala in metala plinske bombe. Ob 10 so izstrelili nekaj plinskih bomb in mobilizirani so bili gasilci ter odhiteli v smer napada na mesto. Ker je bil uraden dan, je bilo v Lendavi mnogo kmetijskega ljudstva, ki je z zanimanjem sledilo poteku napada. Treba bo še precej predavanj za kmetstvo ljudstvo o plinskih napadih, da bo vedelo upoštevati vse odredbe vojaških oblasti v primeru resničnega plinskega napada. Le žal, da niso prišla tudi letala, ker bi tako bila organizacija kmetijskega ljudstva veliko lažja.

Izvoz našega sadja

Belgrad, 16. oktobra. Po podatkih centralne komisije za izvoz sadja pri ministrstvu za trgovino in industrijo so do 25. septembra izvozili razna sadja, in sicer:

svežih sliv v Avstrijo 2100 vagonovskih pošiljatev, v Belgijo 10, v Nemčijo 350, v Češkoslovaško 750, v Francijo in Švico 340, na Poljsko 260, skupno 3900 vagonovskih pošiljatev;

grozdja v Avstrijo 100, v Nemčijo 110, v Češkoslovaško 170 in na Poljsko 45, skupno 430 vagonov;

jabolk v Avstrijo 90, Nemčijo 500, Češkoslovaško 200, v Francijo 10 in v Švico 10, skupno 820 vagonov.

Od 25. septembra do 12. oktobra so izvozili v razne države suhih sliv približno 550 vagonov in sadne meze 50 vagonov.

Pozabljeno vojaško pokopališče

Sv. Marjeta na Dr. polju, 15. oktobra.

V Strnišču pri Njiverah blizu Hajdine se nahaja razsežno vojaško pokopališče z zemeljskimi ostanki naših mož in sinov, pa tudi tujih vojakov, ki jih je tu v bližini med svetovno vojno zadela smrt. (Italija je dala zemске ostanke svojih vojakov odkopati in jih prepeljati v domovino.)

Pokopališče je danes zapuščeno in skoraj popolnoma pozabljeno: trnje je prerastlo gomile in je zarastlo že skoraj tudi lepo kapelo, ki stoji med grobovi. Tam bi se dal postaviti skromen spomenik vsem domačinom, ki so padli v vojni ali pa vsaj enkrat letno napraviti skupen obisk pokojnim. Zdaj, jeseni, o Vseh svetih ali drugi dan, je gotovo najlepša prilika za to.

Vremensko poročilo

Dom na Komni: Temperatura —6, jasno, snega 70 cm, sneg južen, pot do Savice je dobro zgažena.

Dom na Krvavcu: Temperatura —2, jasno, sončno, 75 cm suhega snega, smuka dobra.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 16. oktobra: Hedviga.
Jutri, sobota, 17. oktobra: Margareta.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Večerni trgovski tečaj na Christoforovem učnem zavodu, Domobranska 15, prične 19. oktobra. Pouk vseh pisarniških poslov, knjigovodstva, korespondence, trgovstva, stenografije, strojepljiva, nemščine itd. Solnina 100 Din za vse predmete. Pojavnica, vpisovanje dnevno tudi zvečer do 7. ure.

Gorupova cesta za promet zaprta. Mestno poštovništvo naznanja, da bo zaradi tlakovanja do nadaljnjega zaprta Gorupova ulica. Vozovni promet naj se vrši po Emonski in Groharjevi cesti.

III. prosvetni večer, ki bo danes v verandni dvorani hotela Union ob 8 pod naslovom: Olimpijske igre v Berlinu. Ker so bile te igre svetovna atrakcija v letošnjem letu in so zlasti med športniki krogi vzbujale splošno pozornost, zato bo to predavanje, katerega bo podal izvrstni športnik g. prof. Marjan Dobovšek, poučno za vse, ki gojijo šport. V svojem predavanju se bo dotaknil teka, skoka, plavanja, veslanja, metanje diska, kopja, pa tudi ženske športne panoge bomo videli pred seboj. Predavanje je torej aktualno namenjeno vsem športnikom in mladini, ki se zanima za šport. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi. Miklošičeva cesta 7; sedeži 3 Din, stojišča 2, za dijake 1 Din. Istotam se dobijo tudi stalne abonma karte za vseh naslednjih 18 večerov in stanejo 36 dinarjev. Sedeži se lahko poljubno izberejo.

Spremembe na univerzi. V našo večerajšjo notico se je vrnila napaka, ki jo s tem popravljamo. Dekan teol. fakultete je dr. Lambert Ehrlich, dr. Fr. Lukman pa prodekan. Ne teološki fakulteti je odpovedal predavanje msgr. J. Dostal, na njegovo mesto je imenovan msgr. V. Steska za cerkveno umetnost in liturgično cerkveno opravilo. Drugi honorarni nastavniki so ostali isti kot lani: dr. M. Opeka za cerkveno govornišvo, dr. J. Demšar za katehetiko, msgr. S. Premrl za cerkveno petje, dr. I. Ahčin za sociologijo, dr. A. Breclj za pastoralno medicino, dr. A. Breznik za staroslovenščino in dr. F. Jere za biblično grščino.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 16. oktobra: zaprto.

Sobota, 17. oktobra: Konjeniška patrola. Red A. Nedelja, 18. oktobra: Florentinski slavniki. Izven.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 16. oktobra: zaprto.

Sobota, 17. oktobra: Ples v maskah. Premier-abonma.

Nedelja, 18. oktobra: Vesela vdova. Izven.

Zanimalo vas bo...

...da študirajo za naslednjo operno premiero Karlovo originalno opero »Botra smrt« pod muzikalnim vodstvom ravatelja Poliča, v režiji prof. Šesta. Glavno partijo popotnega muzikanta bo pel g. Janko...

...da pripravljajo g. Niko Štrifot novo vprizoritev Puccinijeve opere »La Bohème« z go. Gjungenac v partiji Mimi...

...da študirajo v drami v režiji arh. ing. Bojana Stupice Katajevo komedijo »Kvadratura kroga« v novi zasedbi...

...da pripravljajo v drami tudi jako zabavno veseloigro »Na ledeni plošči«, ki jo je spisal Viljem Werner in jo režira Ciril Debevec...

Mariborsko gledališče

Petek, 16. oktobra: Zaprto.

Sobota, 17. oktobra ob 20: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Red A.

Nedelja, 18. oktobra ob 15: »Zorka«. — Ob 20: »Prva legija«.

Kaj bo v gledališču?

Cankarjevo žgočo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ki je pri občinstvu bila deležna doplnjiv simpatij, ponove v soboto, dne 17. t. m., za red A. Režija je Kovičeva.

Prva popoldanska predstava bo to nedeljo. Ponove prav zabavno in priskočno veseloigro češkega dramatika O. Minařika »Zorka«. Začetek ob 15. — Zvečer bo uprizoritev močne in uspele drame iz jezuitskega življenja »Prva legija«.

Za prihodnji teden se pripravljajo otvoritev operetne sezone. Pod taktirko kapelnika Herzoga ter v režiji Antona Harastoviča bo premiera glasbeno mnogo vrednega ter zabavnega »Ciganskega primaša«, ki ga je uglasbil Kalman. Ob tej priliki se predstavi nova pevka Jelka Igličeva. Ostale vloge igratjo Barbičeva, Gorinskova, P. Kovič, Sancin, Harastovič, Gorinšek, Verdonik, Rasberger, Crnobori, Borko, Košuta.

Maribor

Slovenska straža v Mariboru priredi danes zvečer ob 8 v dvorani na Aleksandrovi cesti skioptično predavanje o Koroški. Predaval bo g. France Uršič, tajnik kluba koroških Slovencev v Ljubljani.

Odkritje nagrobnega spomenika pok. železniškemu zdravniku dr. Draschu bo v nedeljo, dne 25. oktobra ob 3 popoldne na pokopališču na Po-brežju.

Maistrovi borci priredijo za svoje člane in vse prijatelje v soboto zvečer svojo družabno prireditel v prostorih Narodnega doma. Člani in prijatelji so iskreno vabljeni.

Davčna uprava opozarja, da morajo delodajalci nabaviti davčne karte za služinčad tudi za one postrežnike, ki so zaposlene le po nekaj ur dnevno proti dogovorjenemu plačilu, četudi ne prejemajo hrane in nimajo pri delodajalci stanovanja.

Dolnja Lendava

Divje gosi se selijo. Te dni smo imeli priliko opazovati let divjih gosi proti jugovzhodu. Gosi so letele v treh velikih jatah in z glasnim kričanjem v predvečer ljudje pravijo, da bo kmalu nastopila huda in ostra zima. V kolikor bo to res, bo pokazala bližnja bodočnost.

Naročajte in širite

„Slovenski dom!“

Koncertni večer slov. skladateljev

Ljubljana, 16. oktobra.

Za slovesno otvoritvijo prenovljene velike filharmonične dvorane, ki jo je Glasbena Matica ljubljanska pretekli teden proslavila s Lisztovim oratorijem »Kristusom«, je sedaj za otvoritev male dvorane v zgornjih prostorih istega poslopja priredila koncertni večer, na katerem so se izvajala dela izključno domačih skladateljev.

Uvodno točko je tvorila Jenkova Predigra (k operi »Srbkinje«). Igral jo je godalni orkester Orkestralnega društva, obojelega dirigenta S. M. Škerjanca je dostojno zastopal M. Prevorsek. — Gallusov madrigal »Ascendit Deus« se Slov. vokalnemu kvintetu ni posrečil; Gallusove kontrapunktske linije bi zahtevale večji ensemble, predvsem pa ne preneselo harmonske interpretacije in razdeljevanja na štiri- oz. osemtaktne periode. Pri Foersterjevi koncertni parafrazi pesmi »Po jezeru« smo imeli zopet priliko občudovati dovršeno klavirsko tehniko in fino muzikalnost prof. Lipovška. Za njim je gđ. Polajnerjeva odela prav muzikalno Ravnikovo pesem »Pozdrav iz daljave« in Lajovčeva »Veter večer«. Prof. K. Rupel je ob spremljavi prof. Zarnikove zaigral tri violinske krajske kompozicije: Osterčovo Fantazijo, ki očituje formalno spretnost avtorja, ki pa ima na gotovih mestih brez dvoma večjo papirnato-optično vrednost, kot bi človek sodil po akustičnem vtisu. Kogojev Andante in Škerjančev Romantični intermezzo, ki ju poznamo že iz zadnjega Ruplovega koncerta, sta (posebno slednji) topot dobila vse bolj prepričevalen izraz in sta zato postala po formi in vsebini vse prozornejša. Slov. vokalni komitet je zapel nato še dve pesmi: Lajovčeva »Megla« je bila žalibog tudi v intonaciji precej meglena, da ni bilo lahko v njej spoznati Lajovca; prav lep uspeh pa jim je prinesla Švarova priredba narodne »Moj očka majo konjčka dva«, ki je tudi avtorju pridobila med publiko nedvom-

no več simpatij kot njegove originalne kompozicije. Zadnja ločka je bil Prevorsekov Concerto grosso v treh stavkih, ki ni nič več in nič manj kot dobra šolska naloga v stilu italijanske predklasične šole 18. stoletja (razen 1. stavka, kar moti enotnost dela), pa je kljub temu čisto prav, da se izvaja; seveda se mora potruditi tudi za dobro izvedbo. Ta pa je bila (Orkestralno društvo pod vodstvom skladatelja samega) zelo površna, predvsem v ritmičnem in intonacijskem pogledu.

Kot je razvidno iz vsega tega, je bil spored tega »Koncertnega večera« precej pisan (da se poslužimo najmilejšega izraza); brez enotne linije (linija samih imen še ne zadostuje) in zato brez vtisa na publiko. Glasbena Matica smatra, da je s tem »primerno otvorenac« nova dvorana. Po mojem mnenju pa bi tak spored dostojno reprezentiral slovensko glasbo — da uporabim priljubljeno primerlo slovenskega komponista-filozofa — na Kamčatki. Kdor bi hotel videti v tem samo zabavljanje, tega bi opozoril, da ima to »zabavljanje« v tem primeru prav določen namen in pomen. Hoče namreč opozoriti tiste, ki zidajo in preurejajo dvorane, na pravilo, ki velja na splošno tudi pri nas: da za resen umetniški koncert nobena dvorana ni prevelika, za koncert pa, kjer prevladujejo slabe strani nad dobrimi, tudi najmanjša dvorana ni dosti majhna. In če je na omenjenem koncertu publika res napolnila dvorano, bi spomnil Glasbeno Matico samo na intinemo koncerte lanskega leta v Hubadovi dvorani, kjer se je začetkom trlo ljudi, na koncu pa jih je prihajalo komaj po trideset s kritiki vred. Kritiki je pač kljub vsemu »zabavljanju« primoran priti vedno znova na koncerte, publika pa ne. Zanj velja svetopisemska primera: če daš lačnemu, ki te prosi kruha, namesto kruha kamen, potem se kaj rado zgodi, da mu tisti kamen še dolgo obleži — v želodcu. W.

Pred sodniki zaradi ponarejanja denarja

Maribor, 16. oktobra.

Danes se je pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča zagovarjal Anton Cefnik iz Sp. Korene, kateremu obtožnica poleg greha izdelovanja ali vsaj razpečevanja ponarejenih kovancev očita še prestopke zoper drž. oblastva in poškodbo tujih stvari.

Dne 25. in 26. julija 1936 je bilo pri Sv. Martinu pri Vurbergu cerkveno proščenje. Okoli 22 je prispele k stojnici Kristine Kaube neznane moški in kupil nekaj stvari, ki jih je plačal z dvema 20 dinarskima kovancema. Ker je bila že tema, je Kaubejeva denar brez pomisleka sprejela. Ko pa je naslednjega dne zjutraj preštevala denar, je opazila, da ima dva falsifikata. Razpečevalca falsifikatov je kmalu izsledil Rudolf Gutman, kateremu je istotako hotel plačati s ponarejenim denarjem. Potem, ko ga je prisilil, da je njemu in Kaubejevi plačal s pravim denarjem, sta mu oba vrnila ponarejene kovanice in ga izpustila. Ko je Gutman ugotovil, da je na to obtoženec tudi pri drugih

prodajalci poskusil srečo, ga je prijavil orožnikom, ki so ga aretirali. Oblasti dosedaj niso mogle ugotoviti, odkod izvirajo ponarejeni kovanci, ker ministrstvo za finance še ni poslalo svojega mnenja. Drug greh je zakrivil obtoženi Cefnik, ko ga je orožnik peljal na orožniško postajo v Zg. Dupleku. Prosil ga je, naj ga ne prijavijo in mu za uslugo ponuja 30 Din in s tem zagrešil prestopke zoper drž. oblastva. Tretje kaznjivo dejanje pa je izvršil že 5. julija ponoči, ko je posestniku Janezu Vebro polomil nekaj pohištva.

Obtoženec zanika vsako krivdo in trdi da je ponarejen kovanec sprejel od neznanega natakarja v neki gostilni, katerega je hotel spraviti v promet, ker ni mogel utrpeti izgube. Odločno zanika, da bi hotel orožnika podkupiti in tudi obdolžitev, da je napravil škodo posestniku Vebro odločno odklanja.

Predsednik senata je vsr. dr. Tombak, obdolženca pa brani odvetnik dr. Pihler. Razprava ob času poročila še traja.

Revmatičnega cucka voziijo z avtom na obsevanje

Prejeli smo in objavljamo:

Ljubljana, dne 15. oktobra 1936.

POPRAVEK

Z ozirom na članek »Slovenski dom«, Ljubljana, 13. oktobra 1936, leto 1., št. 234, 3. stran, 2. in 3. kolona, 3. odstavek pod naslovom »Revmatičnega cucka voziijo z avtom na obsevanje«, se objavlja sledeči popravek:

Ni res, da je tukajšnja podružnica »Feniksa« skrbila svoje izdatke, da je odpovedala štirim uradnikom, ki so vsi revni staršev in kateri imajo skupno mesečne plače Din 3.500.—. Temu nasproti pa, da se je povišala plača dvema višjima uradnikoma mesečno za Din 6.000.—, katere dva uradnika pa imata že dosedaj eden štirikratno, eden pa dvakratno mesečno plačo vseh onih štirih uradnikov, katerim je bilo odpovedano. Iz tega računa sledi, da se izdatki niso skrtili, pač pa povišali. Poslali so štiri uradnike na cesto med brezposelne in porabili njihov mesečni skupni zaslužek od Din 3.500.—, kateremu so dodali še Din 2.500.—, da so zboljšali položaj dveh višjih uradnikov, katere sta imela do sedaj že itak sijajno plačo.

Res pa je, da je podružnica »Feniksa« v Ljubljani odpovedala trem uradnikom in enemu praktikanu na izrecno imperativno zahtevo gospoda komisarja ministrstva za trgovino in industrijo.

Zakon o obvezni telesni vzgoji - v praksi

Zakon o obvezni telesni vzgoji, ki ga je izdelalo ministrstvo za telesno vzgojo, ni več tako nov, toda vendar se še ne izvaja povsod — prav za prav skoraj nikjer. Letos so v Belgradu pri izpitu za učitelje, ki naj bi izvajali ta zakon, padli skoraj vsi kandidati, ker niso bili dovolj sposobni. Zakon predvideva predvsem, da morajo vse mesne občane imeti svoj poseben odsek, ki naj skrbi za obvezno telesno vzgojo onih mladih ljudi, ki ne hodijo niti v šole in ki ne telovadijo kje drugje.

Tako imamo že v Zagrebu po odločitvi mestnega poglavarstva osnovan poseben športni odsek, ki ima nalogo, da se briga za športni napredek in gimnastično zagrebeško mladino. Športni odsek zagrebeške občine je izvršil vse predpise in prejšnjo nedeljo so se že vršile prve gimnastične vaje zagrebskih vajencev. Športni odsek je moral najprej urediti in popisati vse one, ki so obvezni, da se udeležujejo teh gimnastičnih tečajev. Obvezna udeleževanja se teh tečajev pa je vsa moška mladina od 11. do 20. leta. Odsek ima urejeno posebno kartoteko in vodi najstrožjo kontrolo nad vsemi, ki se morajo teh tečajev udeležiti. Vsakega posameznega obveznika je pregledal zdravnik in ko je ugotovil, da je telesno zdrav, mu je obenem tudi določil prostor, kamor mora priti k telovadbi.

Takoj že prva nedelja je bila silno zanimiva in uspešna in je pokazala, kako zelo potreben je bil ta športni odsek ravno za ono mladino, ki po ves leden ne pride do tega, da bi se telesno razgibala. Klub slabemu vremenu se je nabralo okoli 600 vajencev — skoro vsi, ki so bili poklicani. Ti tečaji so se vršili v desetih šolskih telovadnicah. Posebni učitelji, ki so položili tovrstni izpit, so mladini najprej pojasnili pomen teh tečajev, nato pa prešli na praktično delo.

Prav ta prva ura je pokazala, kako zelo potrebno je uvajati zlasti v večjih mestih te tečaje. Vsi udeleženci so bili nad tem navdušeni in pokazali za to prisiljeno novotarijo veliko zanimanja.

Na prošnjo in zahtevo naše podružnice v Ljubljani in na intervencijo tukajšnje podružnice Zveze bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov pa je gospod komisar odpovedal dveh uradnikov preklicati, medtem ko za ostala dva, ki sta itak upokojena drž. uradnika, vključ naših intervencij in potrebi službe ni dovolil reaktivacije.

Ni res, da je podružnica »Feniksa« v Ljubljani zvišala že itak znatne plače dvema svojima višjima uradnikoma, res pa je, da ni bila nikomur zvišana plača, pač pa so po nalogu komisarja ministrstva za trgovino in industrijo bili vsi uradnikom znižani prejšnji regularni prejemki.

Ravnateljstvo za Slovenijo in Dalmacijo

zavarovalne družbe na življenje

»FENIKS«

Ljubljana, Aleksandrova cesta.

Podpis nečitljiv.

Pripominjamo, da popravek ne vsebuje preklica naše glavne trditve v smislu naslova, da voziijo nekega psa z avtomobilom na obsevanje. — Drugič pa naše poročilo samo navaja dobesedno odstavke iz govora predsednika pripravljalnega odbora Fenikovih zavarovalcev g. Jerasa. Čudno se nam zdi, da za njegove besede in njegove navedbe prijema ravnateljstvo družbe nas, ki smo o tem poročali in bomo še poročali.

nje. Ti tečaji se bodo zaenkrat vršili v telovadnicah, s prihodnim letom pa se bodo vsi preselili na prosto in v vodo, kjer se bo vršil pouk v plavanju, tako da se bodo morali vsi vajenci naučiti plavati.

To, kar so druga napredna in moderna mesta imela že pred leti, je končno uvedel tudi Zagreb. Za Zagrebom bo morala priti enkrat tudi Ljubljana in druga mesta, saj zakon o obvezni telesni vzgoji to predvideva. Ravno Ljubljana ima toliko športnih prostorov in priprav in toliko mladine, za katero se nihče ne briga v telesnovzgojnem smislu, da bi bilo skoraj nujno, da bi morali tudi pri nas misliti na ustanovitve športnega oddelka pri ljubljanski mestni občini.

Nedeljsko ligino kolo

Izmed najvažnejših nedeljskih srečanj spada sigurno tekma Ljubljane in državnega prvaka BSK-a. Po pretekli nedeljski tekmi s Haškom, katero so po nesrečnem naključju izgubili, je vodstvo kluba odredilo za igralce strogo nadzorstvo in kondicijski trening. Vršajo se tudi večerna teoretska razmotrivanja, katere vodi sam vodja ekipe dobro znani Boško Simonovič. Do giega ima možno veliko spoštovanje, on je tudi doleden kot vodja pola za Ljubljano. BSK-u se gre za ložo. Izgubili dve točki v Ljubljani bi pomenilo staviti na kocko pomorni naslov »državnega prvaka«, ki je to leto še bolj dragoceno, ker je gotovo, da bo prvak Jugoslavije sodeloval v evropskem cupu. In možno naše Ljubljane? Ono je mirno, brez bučnih reklam se skupno z vodstvom, s katerim tvori celoto, pripravljajo na veliko bitko. Trener Obizit je iz njih stvoril disciplinirano četo, katere se bo ravnala edino po njegovih navodilih, ker mu popolnoma zaupa.

Nestrpno pričakuje naša športna publika trenutka, ko bo mogla pozdraviti borce slovenskega nogometa. S topimi simpatijami pa bo tudi sprejela zveste prijatelje iz Belgrada. Mi ne pozabljamo, da je BSK pri rojstvu SK Ljubljane zastavil za isto vso športno in moralno pomoč, katere je bila nujno potrebna mlademu klubu pri njegovi ustanovitvi.

Od tu in tam

Dr. Vlado Maček bo začel izdajati svoj službeni tednik, ki se bo imenoval »Seljaški dom«. Dr. Maček je že razposlal okrožnico, v kateri pravi, da bo list nadaljeval tradicijo nekdanjega »Domac«, glavni njegov urednik pa bo tajnik politične pisarne dr. Mačka prof. Jakob Jelasič.

Zagrebski nadškof koadjutor dr. Stepinac se mudi ta čas v Belgradu in je obiskal več ministrov.

Iz JNS je izstopil upravnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Banjaluki Jakob Lastrič, ker se ne strinja s politiko JNS v poslednjem času.

V nedeljo bo imela SDS svoje sejo in bo na njej izbrala Adama Pribičevića za naslednika pokojnega Svetozarja. Pred pričetkom te seje bo še spominjska svečanost za umrli voditeljem.

Volitve predsedstva skupščine in senata so glavni predmet, ki se zanj zanimajo vsi v Belgradu. Opozicija se ni odločila, če bo postavila samo enega kandidata. Vendar je kaj malo verjetno, da bi opozicijske skupine postavile postavile vsaka za sebe kandidata, ker bi jih pri tem vladna večina tako visoko preglasovala, da bi ne dobili nikjer svojega zastopnika v odboru. Se vedno se imenuje Mirko Komnenović kot skupni kandidat opozicije. Vladni kandidat pa bo vsekakor dosednji predsednik Čirič. V senatu pa je položaj povsem drugačen. Govori se sicer, da bo JNS postavila za svojega kandidata dosedanjega predsednika dr. Tomašića, vendar postavljajo nekateri proti njemu kandidaturu Jova Banjanina iz razloga, ker Tomašić baje spada med tiste nezadovoljne, ki niso preveč zadovoljni s sprejemom Jelčiča v stranko. Senatski delovni klub, ki podpira vladu je dobil sedaj tri nove člane, dva novo imenovana senatorja in senatorja Andro Kujundžića, ki je bil dosedaj med tako imenovanimi »divjakci«. Kandidat tega kluba in kluba JRZ pa bo najbrže Hrvat dr. Zelimir Mažuranič.

Zagrebski policija je storila te dni važen korak in še važnejši odlok. Izvršila je bila veliko racijo s ciljem, da pri koreninah zagradi in uduši močno razširjeno prostitucijo. Uspeh ni izostal ter je bilo izgnanih nad dvesto deklet, ki so se bavile s sumljivimi posli. Zraven pa je policija odkrila tudi drugo prakso lastnikov javnih lokalov samih. Ti so nastavljali osebe za postrežbo kar v velikem številu, seveda brez odškodnine, da so s tem sumljive ženske dobile stalen kraj za shajanje in nečeden zaslužek. Seveda pa jih gospodarji niso nikjer prijavljali. Policija je take gostilničarje in kavarnarje predala oblastem, ki se z zavarovanjem bavijo in jih zraven opozorila na hude kazni, s katerimi bo v bodoče preprečevala take zlorabe.

Zagrebski tramvajarji še vedno stavekajo, ker se pogajanja med Mestno hranilnico in njihovo organizacijo klub posredovanju podbana niso pomaknula niti za las naprej. Tako stoji tramvaj še pet dni, ki se jim jih bo pridružilo še nekaj.

Najzanimivejši dan Kerestinskoga procesa je bil vsekakor včeraj, ko je bil zaslišan edini preostali čelnik Velimir Gogič. Gogič je izpovedal nekoliko obtežilo za nekatere obtožence, ker jih je ob soočenju precej prepoznal. Povedati je vedel, da so bili na pozorišču kravega dogodka, ne ve pa dosti o njihovih prestopkih.

V Zagrebu po sedmi uri zvečer ne smejo odslaj prevažati nobenih velikih tovorov.

V bližini Korčule so ujeli izredno velikega delfina, dolgega nekaj nad pet metrov, težkega pa 1000 kilogramov. Za Jadransko morje je ta gost zelo redek pojav in spada med tiste svojevrstne, ki žive v Atlantskem oceanu. Neki delavec v kamnolomu je opazil blizu obale veliko truplo, pa je zanj mislil, da je kitovno. Vrgel je kamen, da bi ugotovil, jeli žival še živa. Žival pa je mislila, da ji je priletela kepa hrane in se je pogrnala za njo proti obali. Pri tem pa je delfin nasedel na plitvino in obležal. Prihiteli so nato še drugi ljudje in so delfina pobili z vesli.

Na poti od Splita do Novoga Vinodola je zgorrel parnik »Slavija«, ki je vozil nafto za severna dalmatinska pristanišča. Posadka se je rešila.

Francozi so se začeli zanimati za jugoslovanska vina. Letošnja trgatve je bila v Franciji zelo slaba, pri nas pa je še veliko starega vina, ki ima poleg svoje kakovosti tudi to prednost, da je zelo poceni.

Gospodarska sloga v Varaždinu je začela pritiskati na mestno občino, naj ukine tisto trošarino, ki najbolj obremenjuje trgovce, ki prihajajo s svojimi prideiki na trg.

Včeraj se je na Illici v Zagrebu začel brez navzočnosti soferja pomikati nazaj neki osebni avtomobil. Se preden so mogli preprečiti, se je avtomobil zaletel v izlozbeno okno neke trgovine. Sofer je baje ta čas v gostilni gasil svoje žejo.

V Zagrebu imajo špiritno afero, kakor imamo v Ljubljani kokaínsko afero. Slepac Božo Klein je staknil posode z dvema deloma, ki so v njih nekateri zagrebski trgovci tihotapili alkohol. Trgovci so napolnili vrhnji del s slabim špiritom, skrivni del pa s koncentriranim. Slepac Božo Klein pa je izkoristil to skrivnost ter je napolnil oni del posode, ki drži liter in pol s špiritom, ostalo vsebino v skrivnostnem predalu pa je tvorilo 18 litrov navadne vode. Slepac je šel in tako blago prodajal trgovcem kot koncentriran alkohol.

Dan našega morja bo praznovala naša vojna mornarica 31. oktobra. Na ta dan l. 1918. so prvič zavirale na bivših avstrijskih ladjah naše jugoslovanske zastave.

V Narodni skupščini je predsednik Čirič razdelil vsem poslanskim klubom prostore v novi zgradbi.

Karlovi inženjer Hoffmann je baje iznašel neki novi električni akumulator, ki pomeni revolucijo v elektrotehnični industriji.

V Bosanski Dubici je prišel neki kmet nepovabljen na krstno slavo. Gospodar ga je napodil, vendar se vsiljivec ni dal tako na kratko odslavit. Ker je bil nepovabljen zraven še precej vinjen, se je vnel preprij in takoj tudi pretep. Pri tem je padel kot žrtev povsem nedolžni gost.

Seja ministrskega sveta, na kateri bodo ministri govorili o resornih zadevah, je sklicana za danes popoldne ob petih.

Seja poslanskega kluba JRZ in kluba skupščinske večine bo 18. oktobra ob 5 popoldne v mali dvorani narodne skupščine v novi zgradbi. Seji morajo prisostvovati vsi člani obeh klubov.

Zagrebski nadškof-koadjutor, ki se je mudil nekoliko dni v Belgradu, je bil sprejet pri kaezu namestniku Pavlu, namestniku dr. Peroviću, predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, pri notranjem ministru dr. Antonu Korošcu, trgovinskem ministru dr. Vrbaniću, vojnom ministru generalu Mariću, pri pravosodnem ministru dr. Subotiću in ministru brez listine dr. Kreku, je davi dopotoval v Zagreb.

Kakšno življenje so živeli in žive

oni, ki jih gledamo v filmu

Dasi so mnogi filmski igralci zelo znani in — kakor pravimo — popularni, se o marsikaterem ne ve nič točnejšega iz njegovega predživljenja. Da se o predživljenju znanih ljudi tako malo ve, je več razlogov. Največji je pač ta, da večina teh ljudi sama noče preveč pripovedovati o svojem življenju, da bi se iz tega ne izcimila in prišla na dan kakšna neprijetna stara dogodivščina. Nek berlinski list je prinesel te dni življenjepis najznamenitejših filmskih igralcev in igralk. Omejuje se predvsem na to, kako so dolžni igralci prišli do filma in postali — kakor se imenujejo — zvezdniki. Prinašamo iz teh poročil nekaj odlomkov:

Anny Ondra

Ta je rojena 15. maja — letnice ne ve nikdo. Po rodu je Poljakinja. Ze v otroških letih pa je prišla v Prago, kjer je obiskovala ljudsko šolo. Bila je strogo vzgojena v samostanu. Nihče ne ve prav točno, kako je prišla iz samostana in kako se je prav za prav znašla na odru. Ve se le, da je svojo prvo veliko gledališko vlogo odigrala v praškem gledališču »Svanda«. Dosedaj je igrala glavne vloge v nad 30 filmih. Zanimivo je, da je Anny Ondra prva evropska igralka, ki je nastopila v zvočnem filmu. Nekateri mislijo, da spada med najboljšie filmske komike na svetu. Sedaj živi s svojim možem boksarskim prvokom Maxom Schmelingom v svoji vili blizu Berlina.

Hans Albers

je že od rane mladosti bil nagnjen na pustolovsko življenje. Njegov oče je bil zelo strog, a Hans Albers se za njegove prepovedi in navodila ni preveč zmenil. Dokler je stal pred očelom, je bil prava ovčica. Čim pa mu je izginil izpred oči, je uganjal svoje komedije, ki so ga že tedaj dvignile nad njegovo pobalinsko okolico. Ze kot mlad deček je obšel vse večje nemške kraje in mesta, a kot 19 letni mladenič je že igral glavno vlogo v Schillerjevem »Viljemu Tellu«. Toda prvi Albersov nastop publike ni navdušil. Nasprotno: publika je Albersa izžvižgala. Ker pa je bil Albers v gledališču tako rekoč zaljubljen, se kljub temu svojemu neuspehu ni odpovedal odrskemu delovanju. Razlika je bila samo ta, da je nastopel na odru zamenjal z nastopi za odrom: pridružil se je zopet potujoči gledališki skupini kot dekorater in slikar za kulise. Toda kmalu se je izkazalo, da Albers ni niti za to delo. Tedaj je postal — sufler. Na njegovo žalost pa se niti pri tem poslu ni obnesel. Tedaj so ga potisnili v zbor, da je tu uveljavljal svoj glas. V zboru je bilo okrog 20 priložnostnih pevcev, med katerimi se je Albers nekako izgubil, kar mu je pripomoglo, da je ostal daleč od zboru. Počasi pa se je začel brihtati; nekoč je neposredno pred predstavo zbolel igralka, ki bi imela igrati glavno vlogo. Vloga je bila komična in v sili so potisnili na oder — Albersa. Proti pričakovanju je Albers publiko popolnoma osvojil in žel velik uspeh. To je bil začetek njegove poti, ki ga je dovedla do filma, pri katerem je doslej odigral že 20 glavnih vlog.

Lilian Harvey

je rojena v Londonu. Še kot otrok je prišla v Berlin ter se je tam učila v neki plesni šoli takrat modernih plesov. Usoda jo je prinesla na Dunaj,

in tam se je prvič znašla na odru v vlogi plesalke. Tedaj so odkrili njen veliki filmski talent. Ni bilo dolgo in že je bila v Londonu, kjer je igrala za film vse leto. Iz Londona jo je zanesla pot v Berlin, kjer je nastopila kar v 22 glavnih vlogah. Medtem je bila že poročena s filmskim igralcem Fritschem. Ko ji je bil ponujen angažman za Hollywood, se je uprl njen mož, ki je bil proti temu, da odide Lilian v Hollywood. Tedaj je izbirala ta filmska igralka med dvema: Ali se odpove možu, ali pa angažmanu v Hollywoodu. Odločila se je za Hollywood ter se ločila od svojega moža. Tu je ostala le tri leta, odkoder se je vrnila v Berlin, kjer dela sedaj pri UFI.

Tudi znani filmski igralec

Willy Fritsch

je po rodu Poljak. Rojen je v Katovicah leta 1901. Pripravil se je za inženierja in je precej pridno študiral na berlinski politehnik. Prišla pa je vmes ljubezen. Zaljubljen se je in obesil šolo na klin. Ta preobrat na njegovi življenjski poti ga je privedel tudi do odra. Njegova tedanja simpatija, igralka največjega berlinskega gledališča, ga je priporočila gledališkemu ravnanju. Dve celi leti je bil Fritsch nato pevec v gledališkem zboru. L. 1924 pa so ga iznenada odkrili za film in naenkrat je postal slaven. Poleg filma bi bilo v njegovem življenju najmanj omenbe vrednega morda to, da se je poročil z Lilian Harvey in se od nje tudi ločil.

Nova hollywoodska senzacija

V Hollywoodu, tem svetovno znanem filmskem središču imajo od časa do časa tudi svojevrstne senzacije, o katerih mora zvedeti ves svet že zaradi tega, da ostane Hollywood aktualen.

V verigo teh senzacij se je sedaj vključila afera, ki je nastala okrog najmlajše igralkice sveta Shirley Temple. Kakor znano ta najmlajša osvajačka filmske publike še ni dosegla 10. leta. Sedaj je filmski režiser Jack Haves ložil to punčko za nič manj kakor za 52 milijonov dolarjev. Režiser je utemeljil svojo tožbo takole:

»Kot filmski režiser sem imel priliko spraviti malo Shirley k filmu. Z njenimi starši sem naredil pismeno pogodbo, da dobim primerno nagrado, če napravim iz male Shirley filmsko igralko. Jaz sem to tudi storil. Izključno moja zasluga je, da je postala punčka ljubiteljica filmskega občinstva. Mala Shirley je zaslužila že od vsega začetka pri filmu 500 Din na dan. Sedaj pa ima prihranjenih že okoli 260 milijonov Din, njeni letni filmski dohodki pa znašajo še vedno okoli 64 milijonov Din.

Najmanj, kar mi pristoji — zatrjuje režiser Hayes — je 52 milijonov Din.

Ker je Shirley Temple še pravi otrok, je tožba vložena proti njenim staršem. Ti so najeli najbolj znane advokate in ves filmski svet z napetostjo pričakuje, kaj bo k tej stvari reklo sodišče.

»Praviš, da nimaš s seboj ključa od vežnih vrat?«

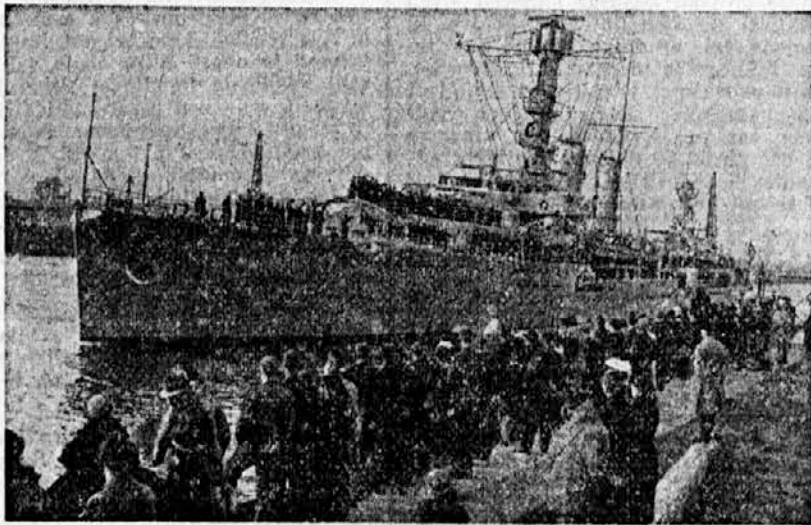
»Tako je, ključ ima vedno moja žena.«

»Bržkone ima žena tudi ključce od blagajne?«

»Tudi.«

»Počemtakem nimaš nobenega ključa, nesrečnik?«

»O pač, imam ključek od stenske ure, razumče...«

Křižarka »Emden« — ponos nemške mornarice.

Zeleni pekel

Stvorili smo veselo brodovje in se vozili samo nekaj metrov narazen drug od drugega. Ločili so nas le tisoči črnih, penastih mehurjev. Občudovali smo spretnost, s katero so naši krmarji opravljali svoje delo.

Indijanci so plavali, držeč jermene v zobeh in bili ves čas tik za pelotami. Z ramami so zdaj zdaj poskakujče vozilo sunili in potisnili naprej, da ni krenilo iz prave smeri. Včasih je kateri izmed Indijancev z usti zajel požirek vode iz Rio Grande ter jo potem z vso silo izpljunil. Tedaj je naša ladja dobila zmeraj močan sunek naprej.

Ko smo prišli do blatne sipine, so naši vodniki stekli tako naglo, kar se je dalo, po blatu in so po njem gazili do kolen. Naglo so bredli zato, da se ne bi pogreznili. Mi smo se pa naslonili s hrbtom na zadnjo stranico čolna udobno kakor kralji ter spet nalahno zdrsnili v globokejšo vodo.

Ko smo srečno prišli na drugi breg, smo drug drugega otožno ogledovali, kajti naša obleka je nosila jasne sledove vode iz reke in je bila do zadnje niti premočena.

Ko smo ponoči tabarili nedaleč od Santa Cruz, je ob mraku privrčala nad nas nevihta. Med razgrajanjem in besnenjem deževja, ki je bičalo vse ozračje in pokrajino, sta dve letali grmeli proti vzhodu. Njihova kolesa so se sko-

raj dotikala drevesnih vrhov. Ko sta letali ropotali čez naše taborišče, smo spoznali Santalovo mazilasto rumeno bojno letalo in Charcov srebrno se lesketajoči Junkersov enokrilk. Pograbila nas je vse ista misel, planili smo iz svojih mrež.

»Vojna!«

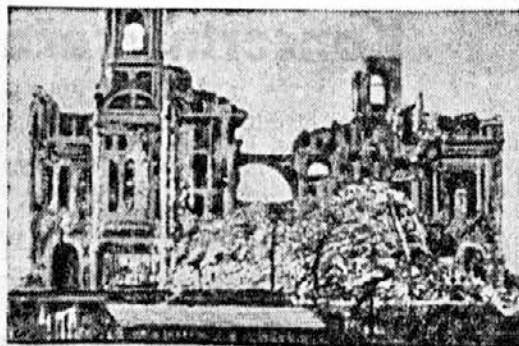
Čas in višina, v kateri sta leteli letali, nista mogla pomeniti prav nič drugega.

Naglo smo osedlali živali in po kratki ježi, ko so se viharini oblaki polagoma razvlekli, smo bili po dolgih mesecih prvič rešeni Zelenega pekla.

Naše olajšanje je bilo skoraj prijemljivo. Na mah je izginil zatohli, dušeci, nesreče in razpadanja polni zrak v pragozdu. Izginili so neizprosni zeleni zidovi, ki so nam tako dolgo dajali edino prebivališče. Pred nami se je vse do ozadja mogočnih škrlatastih gora širila prostrana, valovita ravan brez drevja. V srcih se nam je budilo veselje, kakor da smo pravkar ušli iz ječe.

Zemljo je preprezala sveža trava, razkošje, katero so naše živali že zdavnaj pozabile. Pustili smo jih, naj se do sitega in po mili volji napasejo. Ko smo se bližali, so volji z velikimi očmi počasi dvigali glave. Čreda mezdov je zdirljala čez zeleno ravan in rezgetala našim sestradanim živalim zadnje novice. Okrog glav nam je krožila jata sinjesivih golobov.

Santa Cruz de la Sierra! Sveti Križ v gorah!

Krasna cerkev Odršenika v Moskvi, ki so jo boljševiki porušili. Gornja slika kaže njene razvaline.

Edvard VIII. ve, zakaj se smeji

Angleški kralj Edvard VIII. se vedno smeji, kadar gre mimo nekega stolpa v enem od mnogih dvorskih posestev. Večkrat so že dvorni dostojanstveniki vpraševali, kaj naj to pomeni. O vzrokih tega smejanja so krožile najrazličnejše govorice. Končno pa se je le zvedelo, zakaj se angleški kralj tako smeji, kadar gre mimo dotičnega stolpa.

Nekoč so v tem parku popravljali nasade in je bilo tu zaposlenih zelo mnogo delavcev. Vsi so se ravnali po uri, ki je kazala s precej nizkega stolpa. Nekega dne pa se je mlad fant splazil na stolp ter je pomaknil kazalce za celo uro naprej. Delavci so si vsi naravnali po stolpni uri tudi svoje žepne ure ter so si med seboj šepetali: »Kako hitro mine danes čas!« Kmalu pa so ugotovili, kako je bilo z uro. Našli so tudi krivca in fant je bil seveda tepen. Ta fante pa je bil — sedanji angleški kralj Edvard VIII.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKKE ZVEZKE - MAPB
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Tudi krave šminkajo

V Sev. Ameriki se razprostirajo, kakor znano ogromne kmetije — farme. S teh kmetij so začeli prihajati v zadnjem času ljudje v mestne lekarne in drogerije ter so tam v velikih količinah nakupovali šminke, ki jo sicer uporabljajo odlične mestne dame za barvanje svojih ust. Dolgo niso mogli trgovci ugotoviti zakaj so kmetom šminke. Končno jim je le nekdo rešil to uganiko: »Te šminke namažemo mi na krtačke, s katerimi potem krtačimo našo živino, namenjeno za sejem. Na sejmiščih moramo namreč lastno živino razlikovati od sosednje, in smo prišli na to, da je šminka še najboljšie barvilo za — krave.

Muzikalni volkovi

V pokrajinah, kjer človek še lahko razmerno mnogokdaj sreča volkove, se širijo govorice, da volkovi ne marajo za godbo. Naravnost prvi pa postanejo tedaj, kadar zaslišijo kje kake gosli. Ljudska govorica ve celo povedati, da se takrat volkovom ježi koža.

Da bi ugotovili, koliko je na teh govoricah resnice, so se učenjaki londonskega zoološkega vrta odločili, da napravijo tozadevni poizkus. Eden od streljajev je moral prinesiti gosli ter na njih igrati sredi zverinjaka. Prirodoslovci pa so opazovali, kako učinkuje ta glasba na posamezne zverine. Pri tem so baje res prišli do ugotovitve, da so volkovi postali ob zvokih gosli nekoliko nervozni in mnogo nevarnejši kakor sicer. Ljudje pa pravijo, da so v znanost zatopljeni učenjaki pozabili ugotoviti krivca. Niso namreč ugotovili, ali so bile krivice tej nervozni gosli ali streljaj, ki je gosli igral. Mogoče ni bil to najboljši goddec.

Kamnosek ali pivovarnar?

Na nekem pokopališču v severni Irski so odkrili nek izredno star nagrobni spomenik, ki je nosil tale napis:

»Tukaj počiva John Oliver Griffith, ki je bil zelo star. Doživel je svoj 118 rojstni dan. Pokopnik je poznal v svojem življenju samo eno napako: Bil je nerazdružljiv prijatelj piva. Nihče ga ni videl kdaj treznega. Bil je vedno tako okrogel, da so nekateri segavci celo zogotavljali, da si tudi smrt ne upa v njegovo bližino. Nekega dne pa je prišel Oliver menda le k pameti. Ponosrečilo se mu je, da je ostal trezen. To pa ga je stalo zelo drago. Tedaj se je smrt le okorajžila in ga pobrala.«

Vse kaže, da je bil kamnosek, ki je klesal ta spomenik, le pivovarnar.

»Poslušaj, Tone, ali nisi imel ti osla, ki ti je zbolel? Kaj si mu pa dajal?«

»Terpentini!«

Cez nekaj dni: »Držal sem se Tvojega recepta in sem tudi svojemu oslu dal terpentina. Toda, vseeno je poginil!«

Tone: »Moj tudil!«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 16. oktobra: 11.00 Solska ura: V Sofijo in na Vitoš planino (g. Marjan Tratar) — 12.00 Slovenska narodna in tugetna pesem (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Pevske jazz-skupine (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Mati vzgojiteljica (gled. Felicitas Labentik) — 18.30 Pilar Arco poje (plošče) — 18.40 Spomini na Španijo (Ethin Boje) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Sodelovanje srbske in bolgarske cerkve v zgodovini (dr. Pavle Jevtić iz Beograda) — 19.50 Za dobro voljo: Zdravnikova zmaga (prizorček) — 20.00 Premos simfoničnega koncerta iz Varšave. Dirigent: Lovro Matačić — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 16. oktobra. Belgrad I: 20.00 Prenos iz Varšave — 22.30 Plesne plošče. — Belgrad II: 20.00 Glasovi iz Gorskega Kotarja (Aleksić). — Zagreb: 20.00 Varšava. — Dunaj: 20.10 Igre — 22.30 Sonate — 23.15 Kvarter — 0.15 Simfonična glasba. — Budimpešta: 19.30 Goldmarkova opera »Zimska pravljica« — 22.30 Salonski orkester. — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 20.40 Komorna glasba — 21.30 Orkestralni in vokalni koncert. — Rim-Bari: 20.40 Pietrijeva opereta »Rompiocoloro«, nato plesna glasba. — Praga: 19.30 Fichova opera »Zoročanka Messine« — 22.25 Plošče. — Brno: 20.30 Orkestralni koncert — 21.30 Brnska filharmonija. — Bratislava: 20.05 Simfonični koncert — 22.40 Francoski in italijanski renesančni pesmi in arije. — Varšava: 20.00 Varšavska filharmonija — 22.40 Plesna glasba. — Königsberg-Stuttgart: 20.10 Orkester in solisti. — Lipsko: 20.10 Citre — 21.00 Dunajski večer. — Frankfurt: 20.10 Komorni koncert. — Strassbourg: 20.30 Messagerova glasbena pravljica: »Isoline«.

Ker nas ni prav nič veselilo, da bi prebili vso noč na robu trga, smo potiskali svoje meze kakor policisti na konjih pri nogometni tekmi počasi skozi množico.

Tako se je pozornost obrnila na nas.

»Kaj veste o vojni, senores. Saj ste tu raziskovali pokrajino.« (Listi so o naši ekspediciji pisali obširne članke.) »Pripovedujte!«

Množica se je nagnetla okoli nas in nismo mogli več dalje.

»Davi sem videl Santalovo letalo. To je edino, kar vemo o vojni. Pripovedujte nam rajši vi!« Naj natančnejšega je dejal Urrio.

Od vseh strani je do nas prodirala zmeda glasov.

»Vanguardia, fortin pri Puerto Suarez je padel. Petindvajset Bolivijcev je ubitih! Paraguajci so se splazili ponoči v trdnjavo in jih poklali. Toda to si že povrnemo. Na besedo! Danes navse zgodaj smo zavzeli Galpon in porabili petdeset teh skopljencev. Bog nam daj vojno do smrti! Potoki krvi bodo tekli in Paraguaj bo vgriznil v dušo! Viva Bolivia! Muera el Paraguay.«

Odjahali smo dalje.

Nenadno se je nekaj dotaknilo mojih čevljev. Pogledal sem navzdol in videl malega paglavca, ki je na rami prenašal nekaj zaboj.

»Lustra, señor! Čevlje očistiti?«

Zasmejal sem se in paglavec mi je med ježo osnažil škornje.

V hladnem hallu našega hotela smo ta večer sklenili, da bomo stavili svoje moči na razpolago vladi, če bo to zahtevala potreba.